

1.) Štajerski deželni šol. svet ukreni potrebno, da se bodo vršile deželne uč. skupščine v dveh skupinah, za slovenske in nemške učitelje posebe. — Potrebo take delitve so uvideli na Češkem, Moravskem in Tirolskem; a zakaj ne na Štajerskem? Spodnji Štajer ima povsem drugačne šolske razmere, kot so na nemških tleh; to je tudi priznal dež. šol. svet, ko je imenoval za Spodnje Štajersko posebnega deželnega šolskega nadzornika. Slovensko učiteljstvo bi se z veliko večjo vneto udeleževalo razprav, če bi se vršile v materinskem jeziku. Naj se le poslužujejo nemški tovariši, ki so večši laščini ali francoščini, v debati teh dveh jezikov; kako bodo redkobesedni! Ex abrupto-govornikov je še v materinščini malo, kamoli v tujem jeziku!

2.) Štajerska deželna učit. skupščina priznava nujno potrebo, da se ustanove na Spodnjem Štajerskem v primernih krajih slovenske meščanske šole. — Prvi samostojni predlog nemških učiteljev se glasi, da naj ima vsaka ljudska in meščanska šola svoje vodstvo, ker je bil dozdej ponekod ravnatelj meščanske šole tudi voditelj tamošnje ljudske šole. Čemu bi podpirali slovenski učitelji ta predlog, ko vendar nimamo niti ene meščanske šole, ne združene, ne samostojne. Ako zahtevamo pri deželni učit. skupščini slovenskih meščanskih šol, podpremo kulturne naše težnje in pa videli bomo, če še ni izumrl čut pravičnosti vsaj pri naših tovariših-sosedih.

Učiteljske konferencije u Voloskem.

(Konec.)

IV.

A sada koja o samoj stvari.

Naše učiteljstvo će se uvijek opirati tome, da se borba medju klerikalcima i liberalcima unaša iz Kranjske u Istru. Neka braća Slovenci ne misle, da smo mi svi ovdje nekaki natražnjaci, koje treba istom probuditi i voditi. Ima i kod nas ljudi široka duševnoga horizonta, koji poznaju historiju religija i kulture u obće, te jasno vide, da i naš narod mora proći one faze razvitka, koje su prošli i drugi napredniji narodi — sa razlikom samo, što ćemo mi proći te faze mnogo naglije i ako budemo triezni i razumni, posve tiho i blago, bez bure i oluje i socijalnoga potresa. U tom pogledu smo mi čak liberalniji od Slovenaca, ili barem liberalni u plemenitijem smislu. Mi stojimo na principu ljubavi, pravednosti, rada, slobode i napredka, i zato nećemo, da se atmosfera društvenoga života krca onom razdražnom psihičnom elektricitetom, što razdvaja ljude i dva pola i med njima stvara napetost, koja se može iztišati jedino olujnim prielomom i potresnim uzdrmajima ljudskoga društva, nego hoćemo, da se svakidašnjim društvenim dodirrom i izmjenom mnienja polagano i tiho ublažuju i izjednačuju nesuglasja i oprečnosti u mišljenju i težnjama pojedinih individua i većih socijalnih skupina; stojeći na rečenim principima nećemo, da se ruši religija, taj moćni faktor u narodnom uzgoju, nego hoćemo, da se religija, u koliko po neminovnim naravnim zakonima polagano propada, nadomješta nečim drugim; hoćemo da oni, koji misle da nema Boga, tu misao drže za se, a da ne kvare vjere u drugima, nego da tim većima prednjače u ljubavi blišnjega i u radu za opće dobro; hoćemo da oni koji se duševno pridignu, ne gledaju doli sa prezirom nego sa sažaljenjem; hoćemo, da jači slabijima pomažu, a ne da ih gnjave i gnjetu.

Ako nam, gospodo Slovenci, kažete, da smo uz ove nazore klerikalni, rado ćemo to dopustiti, ali jedino u najsvetijem smislu te rieči; nu priznati ćete nam ipak, da smo s druge strane u jednakoj mjeri i liberalni i to opet u najčišćem smislu te rieči.

Ali zagonetka, kako se mi ovdje možemo sa svećenstvom tako liepo skladati, biti će vam tim jasnija, ako vam rećemo, da su kod nas i svećenici jednako liberalni koliko i klerikalni. Kod nas je pop u crkvi pop, a vani čovjek. Nije žalibože tako u vas. Vaš je pop samo pop. On hoće, da ga svatko štuje i sluša jedino zato, jer je pop; ne trpi ničije duševne samostalnosti i mrzi svakoga, koji ga ne smatra višim bićem. U kratko, vaši »duhovni« zaboravljaju ili po svojoj prilici još ni ne znaju; da je svećenik čovjek kao svaki čovjek, da je javni činovnik kao svaki drugi, da je doista član stališa častna i potrebita u ljudskom društvu i državnom organizmu, ali da zaslužuje čast i uvaženje samo u koliko se ljudski vlada i vrši dužnosti svoga zvanja.

Naši pako neki učitelji zaboravljaju, da smo već u dvadesetom vieku, pa se radi pisanja »Učiteljskoga Tovariša« o istarskim stvarima odcjepljuju od »Zaveze« i Slovenaca.

To je sredovječno.

Ako ono, što piše »Tovariš«, ne vriedi i nema važnosti, ne osvrtaimo se na to, ignorirajmo; ako pak njegovu dopisu iz Istre imaju smisla i zamašnjega pomena, onda je naša dužnost, da na nje odgovaramo. Onaj, koji piše ove redke, imao je svojedobno prilike, da uputi g. urednika »U. T.« o našim odnošajima, te ga je izrično upozorio, neka svaki dopis iz Istre ne prima kao suho zlato. Na to je dobio ovaj odgovor: »Naš list je svakomu otvoren i mi ćemo rado tiskati svačiji sastavak u kojem god smislu i pravcu«. Pisac ovoga članka morao je na to priznati, da bismo toliko novinarske nepristranosti badava tražili kod nekih naših listova.

Mi imamo eto kod »Tovariša« sve uvjete, da možemo voditi trieznu i poštenu polemiku. Zašto dakle, da se odbijamo od »Tovariša« i od Slovenaca? Ne udaljujmo se, jer se otudjujemo; izjašnjajmo se i sporazumievajmo, pa ćemo se zbližati.

Na članke nedostojne, koji izvire iz zlobe, nizke strasti, osvete ili gadne sebičnosti, nemojmo se ni osvrutati, jer oni i tako neće imati ploda ni roda; u ozbiljnim pako i važnim stvarima, gdje je po sriedi ljudsko dostojanstvo, čast i probitak naroda i našega stališa, vodimo borbu trieznu i svetu prema svetosti same stvari. Istina je samo jedna — često ni na jednoj ni na drugoj strani, već negdje u sredini. Izmjenjivanjem misli doći ćemo do nje, pa će ona obim strankama biti mila i sveta. Nadjena istina vezati će nas sladkim vezom duševne harmonije: Pobjeda će biti na obim stranama.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Iz »Zaveze avstr. jugoslovanskih učiteljskih društva.«

Delegate so prijavila še sledeća »Zavezina« društva:

XXVII. Savinsko učiteljsko društvo: 75. Franc Pečovnik, nadučitelj — Št. Jurij; 76. Ivan Jakše, učitelj — Vransko.

XXVIII. Ljutomersko učiteljsko društvo: 77. Gospica Olga Cvahte, učiteljica — Mala Nedelja; 78. gospica Alojzija Gorjak, učiteljica — Cezanjevci; 79. Rudolf Dostal, učitelj — Ljutomer.

XXIX. Slovensko učiteljsko društvo za Koperski okraj: 80. Miroslav Anžlovar, učitelj — Boljunec; 81. Franc Waišel,

nadučitelj — Hrušica; 82. Stefan Šiškovič, nadučitelj — Herpelje; 83. Ant. Maslo, učitelj — Ricmanje.

XXX. Logaško učiteljsko društvo: 84. Anton Šeme, učitelj — Stari trg; 85. Makso Bajc, učitelj — Št. Vid nad Cerknico; 86. gospica Marija Uršič, učiteljica — Godovič; 87. Gospica Marga Žele učiteljica, — Begunje; 88. Gospica Ana De Toni, učiteljica — Rovte.

XXXI. Kozjansko učiteljsko društvo: 89. Pulko Valentin, nadučitelj — Dobje; 90. Žolnir Oskar, nadučitelj — Ulimje; Namestnika: Jelovšek Fortunat, učitelj — Virštajn; Potočnik Anton, učitelj — Podsreda.

Nekatera »Zavezna« društva še vedno niso vrnila društvenih izkazov, ne prijavila delegatov.

V Pulj se pripeljemo dne 13. avgusta s poštnim vlakom, ki vozi iz Maribora ob 11. uri 34 min., iz Celja ob 1. uri 50 min. iz Ljubljane 4. uri 54 min. ponoči in pride v Divačo ob 8. uri 41 min. zjutraj in od tu se odpeljemo ob 9. uri 25 min. proti Herpeljam-Kozini. Iz Trsta gre vlak ob 8. uri 45 min. zjutraj in pride v Herpelje-Kozino ob 9. uri 38. min. od tu se odpeljemo vsi skupaj ob 9. uri 57 min. in pridemo v Pulj ob 1. uri 10 min. popoldne.

Ako bode po državni železnici znižana vožnja, objavimo po listih, ker do danes še nimamo rešitve svoje vloge v rokah.

Na veselo snidenje v Pulju!

Vodstvo »Zavezec«.

Goriško.

Predsedništvo deželnega učiteljskega društva za Goriško in Gradiščansko je odposlalo 24. julija t. l. sledečo vlogo na c. kr. namestništvo v Trstu:

Visokemu c. kr. namestništvu

v Trstu.

Deželni zbor poknežene grofovine Goriške in Gradiščanske je sklenil v svoji seji 10. novembra 1904. novo postavo, po kateri se uredijo pravne razmere učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah te dežele. Preteklo je od tega že osem mesecev, ne da bi bila ta postava na najvišjem mestu potrjena ali vrnjena deželnemu zboru, naj jo premeni.

Učiteljstvo na ljudskih šolah te dežele se nahaja blizu obupa. Življenske potrebščine so se jako podražile. Sedanje plače nikakor ne zadostujejo potrebam. Beda učiteljstva je vedno večja. Zadnja leta je mnogo učiteljev iskalo in dobilo službe v sosednjih deželah. Pri sedanjih brezupnih razmerah nameravajo zopet mnogi učitelji, ki zvesto služijo tej deželi 20 in več let, poiskati si službe na Štajerskem in drugod. Mnogo učiteljskih in celo voditeljskih mest je nezasedenih in zopet druga so nameščena z ženskim osebjem. Šolske oblasti delujejo marljivo in razpolagajo z učiteljstvom, ki je na dobrem glasu; one pa ne morejo odpraviti zlostanja, ki nastaja zaradi učiteljske bede. Mnogo učiteljev je prisiljenih prositi za predplače, katere jim c. kr. okr. šol. sveti dovolé, katere pa rešijo samo začasno dotične učitelje, da njih ugled pri ljudstvu ne pade. Drugi učitelji iščejo postranskih zaslužkov. Ti jim jemljejo čas, ki je namenjen nadaljnemu izobraževanju in razvedrilu ter jim izpodkopavajo zdravje.

V tem težkem bednem stanju učiteljstva se podpisano društvo obrača kot zastopništvo učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah v pokneženi grofovini Goriški in Gradiščanski spoštljivo do visokega c. kr. namestništva s prošnjo,*) visokoisto naj blagovoli potrebno ukreniti, da se zgoraj omenjena postava brez nadaljnega odlašanja predloži v najvišjo sankcijo, oziroma vrne visokemu deželnemu zboru, da jo premeni.

Deželno učiteljsko društvo za grofovino
Goriško in Gradiščansko

v Gorici, 23. julija 1905.

Za društvo:

Fr. Bajt, društveni predsednik, nadučitelj v Ajdovščini.

*) Mi bi rekli z odločno zahtevo!

Uredn.

Književnost in umetnost.

Zvonček prinaša v 8. številki to-le vsebino: 1. V domovino! Borisov. Pesem. 2. Nemeč Andrej Rapè. Povest. 3. Božji volek. Cvetko Slavin. Pesem. 4. Vesela voznja. Eng. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. 5. Iz šolskih zvezkov. * * * Spisna vaja V. razreda ljudske šole v Zalcu. 6. Kako sem potoval v Rusijo. Ferd. L. Tuma. Poučni spisi. 7. Micika — Mica. Fr. Rojec. Povest. 8. Obleganje. Podoba. 9. Iz ruskih knjig. Fran Voglar. Basni. 10. Na paši. Eng. Gangl. Pesem s podobo. 11. Kraljevič Milinda Kompoljski. Indijska pravljica. 12. Dva osla. Sorin. Basen. 13. Pouk in zabava. Mladi risar. A. Sič. — Obleganje. — Kako ugameš število, ki si ga misli tovariš? J. R. — Besedna naloga iz rudninarstva. O. — Rešitev.

Slava Prešernu! Ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani sestavi E. Gangl. Tako je naslov ilustrovani brošuri o Prešernu, ki jo je sestavil naš tovariš E. Gangl zato, da se popularizuje ime velikega Prešerna in da preide njegova slava med najširje narodne sloje in med vso slovensko šolsko mladino. Posamezni izvod stane 60 h; kdor naroči 50 izvodov, jih plača po 50 h, kdor pa naroči 100 izvodov jih dobi po 40 h. Naročnino prejema »Narodna tiskarna« v Ljubljani. — Mestni šolski svet v Ljubljani je sklenil, da kupi toliko izvodov te knjižice, da bo z njo obdarovan vsak otrok ljubljanskih ljudskih šol. — Učiteljstvo si naj prizadeva, da store vsi krajni šolski sveti ravno tako. Sedaj je ugodna prilika, da se seznanimo ves slovenski narod z največjim pesnikom slovenskim!

Ročni zapisnik izide začetkom meseca septembra pri Dragotinu Hribarju v Ljubljani. Opozorjamo na to učiteljstvo.

»O užitnini od vina in mesa« je naslov knjižici, ki jo je pravkar izdala c. kr. kmetijska družba kranjska. Knjižica obsega 86 strani navadnega formata. Spisal jo je c. kr. finančni višji komisar Makso Kostanjevec. — Vino in meso! Kdo ne pozna teh predmetov? Vinorejec in živinorejec, ki jih pridelujeta, krčmar in mesar, ki jih razpečavata, konsument, ki jih uživa, vsakdo jih pozna, zakaj to sta življenska predmeta. Naravno je torej, da so postali ti predmeti že zgodaj vir državnih dohodkov. Naložila se je nanje užitnina. Kakor konsumentne davke sploh, plačuje užitnino od teh predmetov neposredno pridelovalec ali prodajalec, posredno pa uživalec, zakaj v cenah jo prvi prevajali na zadnjega. Koliko pa je ljudi, ki plačujejo na ta način užitnino od teh predmetov, ne da bi jih sploh zanimalo vprašanje o užitnini! Koliko je dalje užitnino neposredno plačujočih ljudi, ki se pač zanimajo za užitnino, a nimajo prilike, da bi se seznanili z zadevnimi določbami. In vendar je poznanje teh predpisov zanje največje važnosti, da jih ne kršijo in ne zabredejo s tem v kazni, gotovo zanimivo pa tudi za konsumenta vobče. Zaraditega pa veljaj vsakemur: »Vzemi knjižico, ki je pravkar izšla, in čitaj!« — Knjižica je pisana vseskozi v poljudnem, vsakomur umljivem slogu. Namenjena je širšemu občinstvu, posebno pa krčmarjem, mesarjem in dacarjem. Razdeljena je v dva dela. Prvi del obsega razpravo o užitnini od vina, vinskega in sadnega mošta, drugi del razpravo o užitnini od mesa. Oba dela sta zopet razdeljena v poglavja, kjer nas g. pisatelj seznanja s pravicami in dolžnostmi obrtnih, obenem pa tudi zasebnih strank, ki izvršujejo takozvana davkovna dejanja; dalje z razmotrivanjem o teh davkovnih dejanjih samih, o kontroli it. l.; končno s kazenskimi določbami za prestopke užitninskih predpisov. Te nam navaja v obliki praktičnih slučajev, ki se brez dvoma pogosto dogajajo. Za dodatek ima knjižica kratke opombe glede dohodarstveno-kazenskega postopka vobče in glede pravnih sredstev. — Preprosto ljudstvo kaj pogosto krši užitninske predpise iz nevednosti. Saj pa tudi ni čuda! Odkod naj preprost človek zve, kaj je pravo in kaj ne, ko nimamo spisov v domačem jeziku, ki bi ga o tem poučili. Celo olikanemu občinstvu je užitnina le malo znana. Temu nedostatku se je sedaj odpomoglo. V obliki poljudne razprave, izogibajoč se citatom zakona, nam je g. pisatelj podal težka, časih celo sporna vprašanja, tikajoča se omenjenih predmetov. Tudi čigar duh ni vaju na znanstvena razmotrivanja, bo našel v knji-

nadučitelj — Hrušica; 82. Stefan Šiškovič, nadučitelj — Herpelje; 83. Ant. Maslo, učitelj — Ricmanje.

XXX. Logaško učiteljsko društvo: 84. Anton Šeme, učitelj — Stari trg; 85. Makso Bajc, učitelj — Št. Vid nad Cerknico; 86. gospica Marija Uršič, učiteljica — Godovič; 87. Gospica Marga Žele učiteljica, — Begunje; 88. Gospica Ana De Toni, učiteljica — Rovte.

XXXI. Kozjansko učiteljsko društvo: 89. Pulko Valentin, nadučitelj — Dobje; 90. Žolnir Oskar, nadučitelj — Ulimje; Namestnika: Jelovšek Fortunat, učitelj — Virštajn; Potočnik Anton, učitelj — Podsreda.

Nekatera »Zavezna« društva še vedno niso vrnila društvenih izkazov, ne prijavila delegatov.

V Pulj se pripeljemo dne 13. avgusta s poštnim vlakom, ki vozi iz Maribora ob 11. uri 34 min., iz Celja ob 1. uri 50 min. iz Ljubljane 4. uri 54 min. ponoči in pride v Divačo ob 8. uri 41 min. zjutraj in od tu se odpeljemo ob 9. uri 25 min. proti Herpeljam-Kozini. Iz Trsta gre vlak ob 8. uri 45 min. zjutraj in pride v Herpelje-Kozino ob 9. uri 38. min. od tu se odpeljemo vsi skupaj ob 9. uri 57 min. in pridemo v Pulj ob 1. uri 10 min. popoldne.

Ako bode po državni železnici znižana vožnja, objavimo po listih, ker do danes še nimamo rešitve svoje vloge v rokah. Na veselo snidenje v Pulju!

Vodstvo »Zavezec«.

Goriško.

Predsedništvo deželnega učiteljskega društva za Goriško in Gradiščansko je odposlalo 24. julija t. l. sledečo vlogo na c. kr. namestništvo v Trstu:

Visokemu c. kr. namestništvu

v Trstu.

Deželni zbor poknežene grofovine Goriške in Gradiščanske je sklenil v svoji seji 10. novembra 1904. novo postavo, po kateri se uredijo pravne razmere učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah te dežele. Preteklo je od tega že osem mesecev, ne da bi bila ta postava na najvišjem mestu potrjena ali vrnjena deželnemu zboru, naj jo premeni.

Učiteljstvo na ljudskih šolah te dežele se nahaja blizu obupa. Življenske potrebščine so se jako podražile. Sedanje plače nikakor ne zadostujejo potrebam. Beda učiteljstva je vedno večja. Zadnja leta je mnogo učiteljev iskalo in dobilo službe v sosednjih deželah. Pri sedanjih brezupnih razmerah nameravajo zopet mnogi učitelji, ki zvesto služijo tej deželi 20 in več let, poiskati si službe na Štajerskem in drugod. Mnogo učiteljskih in celo voditeljskih mest je nezasedenih in zopet druga so nameščena z ženskim osebjem. Šolske oblasti delujejo marljivo in razpolagajo z učiteljstvom, ki je na dobrem glasu; one pa ne morejo odpraviti zlostanja, ki nastaja zaradi učiteljske bede. Mnogo učiteljev je prisiljenih prositi za predplače, katere jim c. kr. okr. šol. sveti dovolé, katere pa rešijo samo začasno dotične učitelje, da njih ugled pri ljudstvu ne pade. Drugi učitelji iščejo postranskih zaslužkov. Ti jim jemljejo čas, ki je namenjen nadaljnemu izobraževanju in razvedrilu ter jim izpodkopavajo zdravje.

V tem težkem bednem stanju učiteljstva se podpisano društvo obrača kot zastopništvo učiteljstva na ljudskih in meščanskih šolah v pokneženi grofovini Goriški in Gradiščanski spoštljivo do visokega c. kr. namestništva s prošnjo,*) visokoisto naj blagovoli potrebno ukreniti, da se zgoraj omenjena postava brez nadaljnega odlašanja predloži v najvišjo sankcijo, oziroma vrne visokemu deželnemu zboru, da jo premeni.

Deželno učiteljsko društvo za grofovino
Goriško in Gradiščansko

v Gorici, 23. julija 1905.

Za društvo:

Fr. Bajt, društveni predsednik, nadučitelj v Ajdovščini.

*) Mi bi rekli z odločno zahtevo!

Uredn.

Književnost in umetnost.

Zvonček prinaša v 8. številki to-le vsebino: 1. V domovino! Borisov. Pesem. 2. Nemeč Andrej Rapè. Povest. 3. Božji volék. Cvetko Slavin. Pesem. 4. Vesela vožnja. Eng. Gangl. Pesem s podobo v barvotisku. 5. Iz šolskih zvezkov. * * * Spisna vaja V. razreda ljudske šole v Zalcu. 6. Kako sem potoval v Rusijo. Ferd. L. Tuma. Poučni spisi. 7. Micika — Mica. Fr. Rojec. Povest. 8. Obleganje. Podoba. 9. Iz ruskih knjig. Fran Voglar. Basni. 10. Na paši. Eng. Gangl. Pesem s podobo. 11. Kraljevič Milinda Kompoljski. Indijska pravljica. 12. Dva osla. Sorin. Basen. 13. Pouk in zabava. Mladi risar. A. Sič. — Obleganje. — Kako ugameš število, ki si ga misli tovariš? J. R. — Besedna naloga iz rudninarstva. O. — Rešitev.

Slava Prešernu! Ob odkritju Prešernovega spomenika v Ljubljani sestavljal E. Gangl. Tako je naslov ilustrovani brošuri o Prešernu, ki jo je sestavil naš tovariš E. Gangl zato, da se popularizuje ime velikega Prešerna in da preide njegova slava med najširje narodne sloje in med vso slovensko šolsko mladino. Posamezni izvod stane 60 h; kdor naroči 50 izvodov, jih plača po 50 h, kdor pa naroči 100 izvodov jih dobi po 40 h. Naročnino prejema »Narodna tiskarna« v Ljubljani. — Mestni šolski svet v Ljubljani je sklenil, da kupi toliko izvodov te knjižice, da bo z njo obdarovan vsak otrok ljubljanskih ljudskih šol. — Učiteljstvo si naj prizadeva, da store vsi krajni šolski sveti ravno tako. Sedaj je ugodna prilika, da se seznanimo ves slovenski narod z največjim pesnikom slovenskim!

Ročni zapisnik izide začetkom meseca septembra pri Dragotinu Hribarju v Ljubljani. Opozorjamo na to učiteljstvo.

»O užitnini od vina in mesa« je naslov knjižici, ki jo je pravkar izdala c. kr. kmetijska družba kranjska. Knjižica obsega 86 strani navadnega formata. Spisal jo je c. kr. finančni višji komisar Makso Kostanjevec. — Vino in meso! Kdo ne pozna teh predmetov? Vinorejec in živinorejec, ki jih pridelujeta, krčmar in mesar, ki jih razpečavata, konsument, ki jih uživa, vsakdo jih pozna, zakaj to sta življenska predmeta. Naravno je torej, da so postali ti predmeti že zgodaj vir državnih dohodkov. Naložila se je nanje užitnina. Kakor konsumentne davke sploh, plačuje užitnino od teh predmetov neposredno pridelovalec ali prodajalec, posredno pa uživalec, zakaj v cenah jo prvi prevajali na zadnjega. Koliko pa je ljudi, ki plačujejo na ta način užitnino od teh predmetov, ne da bi jih sploh zanimalo vprašanje o užitnini! Koliko je dalje užitnino neposredno plačujočih ljudi, ki se pač zanimajo za užitnino, a nimajo prilike, da bi se seznanili z zadevnimi določbami. In vendar je poznanje teh predpisov zanje največje važnosti, da jih ne kršijo in ne zabredejo s tem v kazni, gotovo zanimivo pa tudi za konsumenta vobče. Zaraditega pa veljaj vsakemur: »Vzemi knjižico, ki je pravkar izšla, in čitaj!« — Knjižica je pisana vseskozi v poljudnem, vsakomur umljivem slogu. Namenjena je širšemu občinstvu, posebno pa krčmarjem, mesarjem in dacarjem. Razdeljena je v dva dela. Prvi del obsega razpravo o užitnini od vina, vinskega in sadnega mošta, drugi del razpravo o užitnini od mesa. Oba dela sta zopet razdeljena v poglavja, kjer nas g. pisatelj seznanja s pravicami in dolžnostmi obrtnih, obenem pa tudi zasebnih strank, ki izvršujejo takozvana davkovna dejanja; dalje z razmotrivanjem o teh davkovnih dejanjih samih, o kontroli it. l.; končno s kazenskimi določbami za prestopke užitninskih predpisov. Te nam navaja v obliki praktičnih slučajev, ki se brez dvoma pogosto dogajajo. Za dodatek ima knjižica kratke opombe glede dohodarstveno-kazenskega postopka vobče in glede pravnih sredstev. — Preprosto ljudstvo kaj pogosto krši užitninske predpise iz nevednosti. Saj pa tudi ni čuda! Odkod naj preprost človek zve, kaj je pravo in kaj ne, ko nimamo spisov v domačem jeziku, ki bi ga o tem poučili. Celo olikanemu občinstvu je užitnina le malo znana. Temu nedostatku se je sedaj odpomoglo. V obliki poljudne razprave, izogibajoč se citatom zakona, nam je g. pisatelj podal težka, časih celo sporna vprašanja, tikajoča se omenjenih predmetov. Tudi čigar duh ni vaju na znanstvena razmotrivanja, bo našel v knji-

žici pri pazljivem čitanju to, kar bo iskal. Ne dvomimo, da bo v spisu našel svêta vsakdo, ki se zanima za predmet, bodisi da se sam peča z' užitniskimi dejanji, bodisi da se sicer zanima zanje. Za blagor ljudstva vselej in povsodi z najlepšimi uspehi delujoča c. kr. kmetijska družba kranjska, ki je iz mnogobrojnih ji došlih vprašanj spoznala veliko potrebo take poljudne slovenske knjige, si je pridobila z izdajo te knjižice novih zaslug. Naj bi tudi občinstvo v svojo korist pridno segalo po knjižici, kar stori tem laže, ker ji je cena samo 1 K 50 h s poštnino vred. Knjiga se naroča pri kmetijski družbi v Ljubljani. Denar je naprej poslati.

Vestnik.

Osebnosti. Absolvirana učiteljska kandidatinja gđ. Julijana Kocijančič je imenovana za provizorično učiteljico na dvorazrednici v Bučki. — Učiteljica gđ. Antonija Hribar v Cerkljici je imenovana za provizorično učiteljico na štirirazrednici v Št. Vidu pri Zatični. — Previzorična učiteljica gđ. Marija Znanec v Ribnici je premeščena v enaki lastnosti na šolo v Doberniče.

Osebnosti s Koroškega. Za podučitelje oziroma podučiteljice so imenovani: Terezija Kravina za Hodiže, Hermína Zablatnik za Crno, Hubert Vavpetič za Srednje Trušnje. — Premeščeni so: učitelj Josip Pezdir iz Radenthaina v Lipo, učiteljica Klara Nagele iz Savodja v Kaplo.

Učiteljske vesti z Goriškega. Definitivni nadučitelj je postal Josip Urbančič v Biljah; definitni učitelji in šolski vodje 3. razreda so postali: Josip Brič za Gabrije, Fran Zorn za Spod. Vrtovino, Anton Mušič za Plavo, Josip Drovenik za Renče, Maks Kuntih za Solkan; definitivne učiteljice 3. razreda so postale: Hedvika Strel za Lokvo, Angelica Šusterič za Rajhenberg, Rozalija Bizjak za Dornberg, Zofija Vilhar za Miren, Ernesta Blažica za Grgar, Ljudmila Eržen za Oseljan, Marija Konejc za Renče, Katarina Bastijančič za Dol, Justina Eržen za Tolmin, Gabrijela Vidmar za Žago, Frančiška Krajnik za Kanal pa kot učiteljica 2. razreda; definitivni učitelji in šolski vodje 3. razreda so postali: Ivan Gerzelj za Log-Stimec, Miroslav Logar za Sočo, Izidor Koch za Kamno-Volarje, Anton Stres za Idrsko in Franc Uršič kot defin. nadučitelj 3. razreda za Žago; Plače I. razreda so dobili: Nadučitelj v Vrtojbi Ivan Zorn, šolski voja Fran Vilhar v Kronbergu; plačo II. razreda pa Rudolf Vižentin, nadučitelj v Renčah, in šolski vodja Anton Krnac v Vipolžu ter Josip Bitežnik v Batih. — Učiteljica Ana Klavčič v Sežani je stopila v stalni pokoj.

† **Dr. Gregorij Krek.** Dne 2. t. m. je umrl v graški bolnici dvorni svetnik dr. Gregorij Krek, vseučiliški profesor v p., odlični slovenski znanstvenik in pisatelj, star 65 let. Pokojni profesor Krek je bil odločno naprednega mišljenja in velik ter iskren prijatelj naprednega učiteljstva, ki se je živo zanimal za naše gibanje in našo organizacijo. Bil je, ko se je preselil v Ljubljano uživati pokoj, izvoljen v občinski svet, ki ga je poslal kot svojega zastopnika v c. kr. mestni šolski svet, kjer je krepko branil pravice učiteljstva. Svojo naklonjenost do našega stanu je pokazal tudi z dejanjem s tem, da je pristopil k »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta« kot ustanovnik. Ves čas, kar je deloval kot vseučiliški profesor v Gradcu, je izdatno gmotno podpiral slovensko dijaštvo, ki je imelo v njem izvrstnega prijatelja in zagovornika. Znamenitemu slovenskemu književniku bodi ohranjen tudi med naprednim učiteljstvom trajen spomin!

»Savez hrvatskih učit. društev« je imel svojo glavno skupščino dne 12. pret. mes. v Zagrebu.

Članom deželne učiteljske skupščine v Ljubljani! Člani deželne učiteljske skupščine so vabljeni, da se prav gotovo in zanesljivo udeleže velevažnega posvetovanja, ki se vrši dne 17. t. mes. v hotelu »Ilirija« v Ljubljani. Vsak član dobi še posebno povabilo. Pridite vsi!

Deželni šolski nadzornik Viljem Linhart je šel v pokoj. Pri tej priliki je dobil red železne krone III. razreda.

Družba sv. Cirila in Metoda vabi vsa društva, naj kolkujejo vsa svoja pisma z narodnim kolkom.

Kako nastajajo »Slovenčeve« novice. Ves »Slovenec« obstoja pravzaprav iz samih novic: novice od tukaj, novice od tam. Od samih novic ni videti resnega lista. Ali kdor misli, da so te novice izvirne, se bridko vara. »Slovenec« jih pokrade, kjer more, a kot pravi poštenjak tega seveda ne pove. V zadnjem »Razgledu po šolskem svetu« smo priobčili vest o dveh novih šolah na Štajerskem in o šolskem kopališču v Letušu. In glej dan pozneje smo brali istih dvoje vesti — od besede do besede, od črke do črke — v »Slovencu« med — Štajerskimi novicami! Kdor zna — pa zna!

Potencirana nesramnost. V eni zadnjih številčk našega lista je bil objavljen poziv na vse učiteljstvo, naj prepreči naročevanje šolskih tiskovin pri klerikalni tiskarni R. Šeber nasl. v Postojni. Gotovo bo zanimalo marsikoga, ako sporočimo, kakšen je uspeh tega poziva. Žalibog moramo takoj reči, da je jako žalosten, zakaj večina predsednikov naših krajnih šol. svetov so duhovniki in ti sedaj demonstrativno naročajo šolske tiskovine baš v tej tiskarni in po nekaterih krajih celo v toliki množini, da jih tudi v petih letih ne bodo mogli porabiti. To se pa godi zaradi tega, ker ti vsemogočniki niti ne vprašajo šolskih voditeljev, koliko komadov potrebujejo ene ali druge tiskovne. Opravičeno je torej vprašanje, kako odpomoči temu zlu. Naše mnenje je, da naj ne sprejemajo šolski voditelji teh tiskovin. Drugo in boljše sredstvo pa bi bilo, če ukaže višja šolska oblast, da gre naročevanje šolskih tiskovin, knjig i. t. d. edino le v to sposobnim šolskim voditeljem. Deželna učit. skupščina je pred durmi in od vas, izbrani učiteljski zastopniki, pričakujemo, da uredite to zadevo v občno zadovoljnost učiteljstva.

Ne verjamemo! Prijatelj nam piše: Poročali ste o skupščinah različnih okrajih. Pazno sem čital o vseh teh skupščinah. Marsikaj me je zanimalo pri tem in tem poročilu. Ko pa sem čital o skupščinah v dveh okrajih, namreč v novomeškem in kranjskem okraju, sem obakrat ob koncu poročila rekel: »Ne verjamem!« In kakor ne verjamem jaz, tako ne verjame menda nobeden misleči učitelj, da nam želi večina duhovščine dobro in da nas in naše delo pozdravlja! V zgoraj omenjenih okrajih sta prišla pozdravit navzoče učiteljstvo v novomeškem okraju gospod prošt dr. Elbert in v kranjskem okraju v Trziču gosp. župnik Špendal. Kakor sem zaznal iz poročil, sta oba pozdravljala navzoče učitelje in jim pela hvalo za njih delovanje. To je sicer laskavo za učiteljstvo, vendar pa obstoječega položaja ne izpremeni prav nič. Mi imamo svoje mnenje in osebno spoštujemo dotična duhovnika, vendar bi prav lahko pogrešali take specialne pozdrave, ker vidimo, da katoliška hierarhija na skrivnem izpodkopa jeugled šoli in učiteljstvu. Položaj je tak, da je učiteljstvu sovražna večinoma vsa duhovščina s škofom na čelu. Zato prosimo tiste redke duhovnike, ki še upajo nas priti pozdravljati, da opuste to, za sedanje razmere težavno nalogo, ker učiteljstvo je v boju s klerikalizmom prišlo v položaj, da ne sme in ne more zahvaliti se za oficijalne pozdrave. Tudi ne vemo kako soglašajo pozdravljanje odločno naprednega učiteljstva po kandidatu dr. Šusteršičeve stranke. Kakor se ve vsak spominjati, je bil pred 4. leti gosp. Špendal iz Trziča kandidat dr. Šusteršičeve stranke za deželni zbor. To ne soglašajo, ako pozdravlja kandidat dr. Šusteršiča (to ime je vsemu učiteljstvu v mrzkem spominu in slabi veljavi) napredne učitelje. To smo napisali po mnenju vsega učiteljstva v blagohotno pojasnilo, ne da bi s tem mislili omenjena dva duhovnika osebno žaliti. Te naše vrste so posledica naše — odkritosrčnosti!

Pri učiteljskem koncertu v Gorici so plačali vstopnine: po 2 K gg.: Bratina, gostilničar, Ajdovščina; Po d-gornik Filip; Koritnik; Koren; Cotič, trgov., Gorica; Jerkič, fotogr. Gorica; neimenovan, Gorica; Fani pl. Braunitzer; Trost Ivan, c. kr. finan. oskrbnik; Trost Marga; Blažon, žel. ofic.; Ferfila, ravnatelj; Jakobi; Mesar Andrej, kurat Lokavec; Trpin Anton, Podgora; — Volff Maks 2·10 K; Strassoldo grofica Edit 2·02 K;